

Кулініч Олег Васильович,
к. держ. упр.,
доцент кафедри соціальної і гуманітарної політики,
Харківський регіональний інститут державного управління
Національної академії державного управління при Президентові України,
м. Харків
ORCID 0000-0002-0870-3136;

Гаврашенко Аліна Андріївна,
аспірантка кафедри соціальної і гуманітарної політики,
Харківський регіональний інститут державного управління
Національної академії державного управління при Президентові України,
м. Харків
ORCID 0000-0002-5884-4789

УДК 304.4

doi: 10.34213/tp.20.02.06

УКРАЇНСЬКИЙ КУЛЬТУРНИЙ ФОНД ЯК СУБ'ЄКТ ПУБЛІЧНОЇ КУЛЬТУРНОЇ ПОЛІТИКИ

Проаналізовано діяльність Українського культурного фонду як суб'єкта публічної культурної політики протягом 2018–2020 рр. Особливої актуальності набуває розвиток Українського культурного фонду в контексті інтеграції українського культурного простору в загальноєвропейський культурний ландшафт. Доведено, що зміцнення культурного потенціалу та реформування культурної сфери сприяє підвищенню інвестиційної привабливості України і закладає засади стабільного соціально-економічного розвитку.

Ключові слова: проєктна діяльність, соціокультурне проєктування, капіталізація культури, Український культурний фонд (УКФ), культурні та креативні індустрії, публічна культурна політика.

Постановка проблеми. В умовах розбудови незалежної держави вагомого значення набуває культурна політика, яка б дала можливість активізувати потужний культуротворчий потенціал нації у процесі українського державотворення. Діяльність Українського культурного фонду (далі – УКФ) як суб'єкта публічної культурної політики спрямовано на всебічний розвиток сфери культури за рахунок втілення в життя культурних ініціатив українського суспільства. Соціокультурні проєкти правомірно вважаються ефективною формою просування культури та сприяють створенню її позитивного іміджу, зростанню престижу серед населення.

У міру зростання ролі культури в суспільстві вона більше не є просто однією з форм задоволення потреб. Піднесення культури та креативних індустрій на новий рівень дозволило їм стати важливими факторами соціально-економічних процесів. Інвестування в культуру і мистецтво означає інвестування коштів у “людський капітал”. Такий підхід вимагає також докладання певних зусиль і з боку держави, яка є важливим актором у сфері культури.

Серед державних інституцій, що є суб'єктами публічної культурної політики особливе місце посідає УКФ, який усього протягом трьох років свого існування продемонстрував переваги використання проєктного підходу і міжсекторного соціального партнерства при формуванні й реалізації публічної політики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед дослідників публічної політики у сфері культури треба відзначити таких вітчизняних науковців,

як Ю. Баланюк, О. Батіщева, Ю. Богущий, О. Буценко, Т. Дорош, І. Ігнатченко, К. Калюжний, Л. Максим'як, І. Осипова, В. Панченко, Н. Фесенко, В. Черба тощо. Проте вивчення наукових публікацій, присвячених функціонуванню УКФ, показало, що роль його у формуванні та реалізації культурної політики висвітлено недостатньо, чим підкреслюється актуальність цього дослідження.

Метою статті є обґрунтування діяльності УКФ як суб'єкта публічної культурної політики.

Виклад основного матеріалу дослідження. Культурні та креативні ресурси є основою соціально-економічного розвитку сучасних розвинутих країн. Національна культура послуговує своєрідною візитівкою Української держави в міжнародному співтоваристві.

У XXI ст. прискорюються інтеграційні процеси, що сприяють зближенню культур різних країн, усе більш активним стає міжнародне співробітництво на різних рівнях. Ключовою відмінністю від досвіду попередніх років незалежності стало поширення активістського типу політичної культури – підвищення громадянської активності по відношенню до реалізації внутрішньої та зовнішньої державної політики, забезпечення підзвітності влади суспільству. Аби бути активним суб'єктом цих процесів, саме через державну підтримку національної культури громадяни України отримують потенційні можливості для самоідентифікації, а через засвоєння нових сенсів – для саморозвитку [4].

Революційні зміни, що відбулися в 2014 р., зумовили необхідність піднесення українського культурного продукту, який є ціннісним та смисловим базисом та має забезпечити реформаторський прорив у соціумі. Саме завдяки державній промоції культурного потенціалу та засвоєнню європейських практик в Україні нарешті з'явилася можливість позбутися пострадянських стереотипів і пережитків, котрі й досі присутні в українському суспільстві. Водночас зміцнення культурного розвитку сприяє підвищенню інвестиційної привабливості України і закладає засади стабільного соціально-економічного розвитку.

Протягом тривалого часу культура виживала завдяки фінансовій підтримці впливових або підприємливих людей. Але часи змінюються, а разом із цим і з'являється можливість знайти фінансову підтримку для своєї творчості.

УКФ є державною установою, створеною у 2017 р. на підставі відповідного Закону України та підпорядкованою Міністерству культури та інформаційної політики України [9]. А його діяльність спрямовано на сприяння розвитку мистецтва в Україні, забезпечення сприятливих умов для розвитку інтелектуального та духовного потенціалу українського суспільства, широкого доступу громадян до національного культурного надбання, підтримки культурного розмаїття та інтеграції української культури у світовий культурний простір [13].

Це є інституція, що покликана створити нову модель надання на конкурсних засадах державної промоції та багатовекторної підтримки ініціатив у сфері культури та креативних індустрій, у якій професіонали, інституції та спільноти – основні групи бенефіціарів фонду – виступають у ролі партнерів для генерування нових сенсів і збереження культурного капіталу, необхідних для динамічного розвитку суспільства [16].

Одним із напрямів модернізації соціально-культурної сфери може слугувати забезпечення партнерства між закладами соціально-культурної сфери та різного роду недержавними організаціями. Поряд із цим нагальною необхідністю є розвиток механізмів участі громадського сектору в наданні державних культурних послуг та залучення до цих процесів комерційних організацій [3]. Окрім цього, у Стратегії УКФ на 2019–2021 рр. зазначається, що в умовах еволюції системи фінансової підтримки сфери культури завдяки як державним, так і міжнародним інституціям уже не є достатнім уможливити культурну діяльність як таку. Постає необхідність забезпечення процесу, завдяки якому кошти, що надаються творцям культурного продукту, отримують ціннісний вплив, дозволяють досягати порозуміння в суспільстві та полегшать інтеграцію країни зі світовою спільнотою [4].

Необхідність реформування державної підтримки розвитку сфери культури та креативних індустрій в Україні виникла давно. УКФ як інституція втілює нову для України модель надання на конкурсних засадах державної фінансової підтримки ініціативам у сфері культури та креативних індустрій. З початку 2018 р. УКФ офіційно розпочав свою діяльність: виділення бюджету, обрання складу наглядової ради та керівництва, формування команди вмотивованих співробітників, забезпечення початку роботи офісу Фонду та створення всіх необхідних умов для його активного функціонування – усе це забезпечило прорив на ринку культурних послуг України [16].

До основних завдань УКФ належать:

- експертний відбір, фінансування та моніторинг виконання проєктів, реалізація яких забезпечується за підтримки УКФ;
- співпраця з українськими та іноземними фізичними і юридичними особами приватної та державної форм власності;
- створення сприятливих умов для реалізації проєктів, у т. ч. шляхом контролювання процесу їхньої реалізації в порядку, встановленому законодавством;
- сприяння реалізації державної політики у сферах культури та мистецтв, розвиткові сучасних напрямів культурної і мистецької діяльності, виробленню конкурентоспроможного на світовому ринку вітчизняного (національного) культурного продукту;
- стимулювання розроблення та реалізації інноваційних проєктів;
- сприяння збереженню, актуалізації та популяризації національного культурного надбання;
- підтримка мистецьких дебютів, стимулювання творчої праці діячів культури і мистецтва, зокрема молодих митців;
- підтримка реалізації міжнародних проєктів;
- популяризація української культури та мистецтв, формування позитивного іміджу України у світі;
- підтримка культурних проєктів української діаспори;
- задоволення культурних потреб громадян України, які проживають за кордоном;
- підтримка культурних та інформаційних програм міжнародного співробітництва [9].

Протягом 2018–2020 рр. Фондом була організована низка інформаційних подій із цільовими аудиторіями по всій Україні, що охопили понад 9 000 осіб (за даними фактичної реєстрації). Третій рік поспіль УКФ організовує та

проводить інформаційні дні за секторальними напрямками у великих містах України, вебінари для заявників та експертів.

У 2018 р. УКФ визначив вісім пріоритетних секторів культури та мистецтв: візуальне мистецтво, аудіальне мистецтво, аудіовізуальне мистецтво, дизайн та мода, перформативне та сценічне мистецтво, культурна спадщина, література та видавнича справа, культурні та креативні індустрії. Було створено систему незалежних експертних рад із числа представників фахової спільноти і проведено конкурс за трьома типами проєктів: індивідуальні, проєкти національної співпраці та проєкти міжнародної співпраці.

У 2019 р. до переліку секторів проєктної підтримки додалося ще два, і на сьогоднішній день УКФ реалізує 10 грантових програм, а саме:

- “Аналітика культури”;
- “Інноваційний культурний продукт”;
- “Навчання. Обмін. Резиденції. Дебюти (Н.О.Р.Д)”;
- “Мережі й аудиторії”;
- “Інклюзивне мистецтво”;
- “Аудіовізуальне мистецтво”;
- “Знакові події”;
- “Культурні столиці України”;
- “Культура. Туризм. Регіони” (Програму розроблено для спільного пі-

лотного проєкту УКФ, Програми USAID “Конкурентоспроможна економіка України” (КЕУ) та Офісу розвитку малого та середнього підприємництва при Міністерстві розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України (SME.DO));

– “Культура для змін” (Програма партнерства Українського культурного фонду та програми підтримки “MEET UP! Німецько-українські зустрічі молоді” Фонду “Пам’ять, відповідальність та майбутнє” (EVZ)) [16].

Розмір фінансування УКФ із державного бюджету щорічно визначається в Законі України про Державний бюджет України на відповідний рік окремим рядком. На 2018 р. було передбачено 207,5 млн грн, у 2019 р. бюджет УКФ збільшився та склав понад 708 млн грн. Загальний бюджет УКФ на 2020 р. на початку року залишився на рівні 2019-го - 697,4 млн грн. [5], проте у квітні 2020 р. був секвестрований до 400,86 млн грн.

2018 р. з 716 поданих проєктних заявок 293 проєкти отримали фінансування на загальну суму 148,771 млн грн [14]. У 2019 р. відбулося значне збільшення суспільної уваги до грантових програм Фонду. Було подано 2 059 заявок, з яких державну фінансову підтримку на суму 497,87 млн грн отримали 432 проєкти [15].

Серед підтриманих УКФ у 2019 р. 202 проєкти були реалізовані комерційними установами та фізичними особами – підприємцями, 154 проєкти - організаціями громадянського суспільства та 76 проєктів – державними організаціями, органами місцевого самоврядування та комунальними закладами [15].

Продуктами реалізованих у 2019 р. проєктів стали: 59 фестивалів, 58 освітніх програм, 55 сценаріїв, 47 видань, 40 кінопродакшен, 27 вистав, 25 онлайн-ресурсів, 24 виставки та ін. [15].

На сьогодні діяльність УКФ відіграє важливу роль у процесі формування та упровадження стратегічних інвестицій в українську культуру та креативні індустрії, метою якого є прискорення всіх аспектів розвитку україн-

ського суспільства. З моменту підписання Угоди про асоціацію з ЄС Україна стала учасницею загальноєвропейського культурного процесу, а досягнення значних результатів на цьому шляху можливе лише за умови реформування культурної сфери, яке поступово і відбувається в нашій державі.

За час своєї роботи УКФ підписав угоди з Інститутом Адама Міцкевича (Польща) / Adam Mickiewicz Institute (IAM), Німецьким федеральним фондом “Пам’ять, відповідальність і майбутнє” (EVZ), Міжнародним благодійним фондом “Глобал Юкрейн” та Українським інститутом; уклав Меморандуми про партнерство та співпрацю в межах програми УКФ “Культурна доброчинність” із благодійною організацією Zagoryi Foundation та Асоціацією благодійників України.

УКФ долучився до міжнародних ініціатив:

- проектів Culture for Local Development та Sharing Contact – Sharing Knowledge разом з IAM та Бюро програми ЄС “Креативна Європа” в Україні в межах програми Open Poland;
- програми “МЕЕТ UP! Німецько-українські зустрічі молоді”;
- програми Returning Experts Центру міжнародної міграції та розвитку (CIM) та Німецького товариства міжнародного співробітництва (GIZ); програми Culture Bridges від Британської ради.

УКФ став членом Міжнародної федерації мистецьких рад та культурних агенцій – International Federation of Arts Councils and Culture Agencies (IFACCA) та міжнародної інформаційної мережі культурної мобільності On the Move [14, с. 14–15].

Діяльність УКФ не обмежується лише організацією грантових конкурсів. Наприклад, інформаційна кампанія Фонду “Культура зближує” залучила українську аудиторію через поширення повідомлень на радіо, через трансляції рекламних відеороликів на національних та регіональних телеканалах, на платформі YouTube та в мережі кінотеатрів Multiplex, за допомогою мереж Facebook та Instagram. Зовнішня реклама кампанії залучила близько 500 тис. осіб по всій країні. Було створено лендінг UCulture.in.ua для залучення аудиторії до культури і креативності в доступній та інтерактивній формі.

Дані аналітики свідчать про популярність сайту УКФ (89 тис. нових користувачів за 2019 р.), сторінки Фонду у Facebook (12 тис. нових підписників протягом 2019 р.) та акаунту УКФ в Instagram (плюс 2 600 підписників) [15].

Щодо аспектів, які ускладнюють функціонування УКФ як суб’єкта публічної культурної політики, вважаємо за необхідне відзначити проблеми законодавчого та нормативно-правового забезпечення культурної сфери.

За результатами діяльності у 2018 р. та з метою підвищення ефективності роботи УКФ командою Фонду було забезпечене внесення змін до Закону України “Про Український культурний фонд” [9, с. 10].

Утім, у Стратегії інноваційного розвитку України на період до 2030 р., підготовленій Міністерством освіти і науки України, зовсім відсутній аналіз проблем інноваційного культурного розвитку в Україні. Питання сфери культурних інновацій також не зауважено в законах України “Про інноваційну діяльність” та “Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні”. Те ж саме стосується Закону України “Про культуру”, доповнення і зміни до якого сприяли б інноваційній діяльності у сфері культури, оскільки в сучасній редакції Закону ця діяльність регламентовано виключно в загальному форматі.

Діяльність УКФ підкреслила проблему необхідності удосконалення кадрового забезпечення органів публічної влади, що відповідають за реалізацію культурної політики і на рівні з громадськими та комерційними організаціями беруть участь у конкурсах Фонду. Відсутність кваліфікованих кадрів у закладах культури тягне за собою відсутність реалізації сучасної інноваційної політики. Культурні інституції потребують якісно підготовлених менеджерів, грантрайтерів, управлінців, здатних до реалізації державної політики та створення конкурентного середовища. Зарубіжний досвід вказує на успішне упровадження інновацій шляхом проведення консультацій та громадських слухань із представниками творчої громадськості та європейських культурних структур і залучення до співпраці міжнародних спеціалістів із високим рівнем знань у цій царині.

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Проведений аналіз показав, що УКФ зі своєю появою створив умови для розвитку культури і надав важливий поштовх для всього українського суспільства. Українські заклади культури, неурядові громадські організації, фонди та спілки нарешті отримали добру можливість долучитися до реалізації новітньої культурної політики.

Одним із найважливіших пріоритетів у межах розвитку культури є залучення громадян до творення культурного простору. Це є завдання культурної політики, яке безпосередньо націлено на роботу з населенням, сьогодні й упроваджується в Україні завдяки діяльності УКФ. Цей напрям сприяє перш за все підвищенню культурного рівня громадян, становленню інститутів громадянського суспільства та вихованню почуття патріотизму.

Численні проекти, реалізовані за підтримки УКФ, свідчать про розширення спектра та підвищення якості українського культурного продукту і про збільшення результативності використання бюджетних коштів, спрямованих на фінансування культурної сфери в Україні, що особливо актуально в сучасних умовах.

Звісно, діяльність УКФ не позбавлено певних недоліків, і засоби подолання їх можуть бути предметом подальших наукових розвідок. Але саме завдяки зміцненню культурного потенціалу та засвоєнню європейських практик українське суспільство поступово змінює своє ставлення до культурного надбання України. Сприяння підвищенню інвестиційної привабливості України сьогодні закладає засади технологічного оновлення економіки в майбутньому.

Список використаних джерел

1. Верба В. А. Проектний аналіз. URL: <http://slv.com.ua/books/134.html/>.
2. Держалюк О. Динаміка та розширення спектрів діяльності громадських організацій як складові демократизації українського суспільства. URL: <http://www.niss.gov.ua/Monitor/May08/03.htm/>.
3. Крупка А. Я. Державно-приватне партнерство в галузі культури і мистецтва: стан і перспективи розвитку. *Ефективна економіка*. 2014. № 6. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3120>.
4. Культура та креативність для порозуміння та розвитку. Стратегія Українського культурного фонду на 2019–2021 роки. URL: <https://u.to/AiLpFw>.
5. МКМС: Бюджет УКФ в 2020 році складе 0,7 млрд грн. URL: <http://mkms.gov.ua/news/3238.html>.
6. Про державно-приватне партнерство : Закон України № 2404-VI від 01.07.2010 р. *Законодавство України*. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2404-17>.
7. Про культуру : Закон України від 14.10.2012 р. № 2778-VI. *Законодавство України*. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2778-17>.

8. Про об'єднання громадян : Закон України від 16.06.1992 р. № 2460-XII. *Законодавство України*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2460-12>.
9. Про Український культурний фонд : Закон України від 23.03.2017 р. № 1976-VIII. *Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1976-19>.
10. Програма підтримки Meetup! Німецько-українські зустрічі молоді. URL: <https://www.stiftung-evz.de/rus/podderzhka-proektov/vystuplenie-za-prava-cheloveka/meet-up.html>.
11. Тарасюк М. В. Управління проектами : навч. посіб. 3-тє вид. Київ : Каравела, 2009. 320 с.
12. Українське суспільство 1992–2012. Стан та динаміка змін. Соціологічний моніторинг / за ред. д.е.н. В. Ворони, д.соц.н. М. Шутьги. Київ : Ін-т соціології НАН України, 2012. 660 с.
13. Український культурний фонд. URL: <https://u.to/zSXpFw>.
14. Український культурний фонд : звіт за 2018 р. URL: <https://ucf.in.ua/storage/docs/21012019/Звіт%20УКФ%202018.pdf>.
15. Український культурний фонд : річний звіт за 2019 р. URL: <https://ucf.in.ua/storage/docs/14022020/Звіт%20УКФ%202019.pdf>.
16. Український культурний фонд: про нас. URL: <https://ucf.in.ua/p/about>.
17. Управління місцевою культурною спадщиною в Україні : огляд держ. політики, джерел та моделей фінансування. Біла книга. URL: <https://is.gd/vrqxMV>.
18. Шевцов А. І., Мерніков Г. І. Міжнародні неурядові організації як фактор впливу на ситуацію в Україні. Стратегічна панорама. 2002. № 4.
19. European Parliament resolution of on promoting the European cultural and creative sectors as sources of economic growth and job. URL: <https://u.to/nifPw>.

Kulinich O. V.,

PhD in Public Administration, Associate Professor, Associate Professor of Social and Humanitarian Policy Department, KRI NAPA, Kharkiv
ORCID 0000-0002-0870-3136;

Havrashenko A. A.,

Postgraduate Student of Social and Humanitarian Policy Department, KRI NAPA, Kharkiv
ORCID 0000-0002-5884-4789

UKRAINIAN CULTURAL FUNDATION AS A SUBJECT OF PUBLIC CULTURAL POLICY

In the context of the development of an independent state, cultural policy is of great importance, which would enable to activate the nation's powerful cultural potential in the process of Ukrainian state-building. The activity of the Ukrainian Cultural Foundation (hereinafter referred to as the UCF) as a subject of state cultural policy is aimed at the comprehensive development of the sphere of culture through the implementation of the cultural initiatives of Ukrainian society.

The purpose of the article is to analyze the activities of the Ukrainian Cultural Fund as a subject of public cultural policy. The revolutionary changes that took place in 2014 necessitated the elevation of the Ukrainian cultural product, which is a valuable and meaningful basis, and should ensure a reformist breakthrough in society.

To date, the activities of the Ukrainian Cultural Foundation play an important role in the process of forming and implementing strategic investments in Ukrainian culture and creative industries, with the aim of accelerating all aspects of the development of Ukrainian society.

The analysis showed that the creation of conditions for the development of culture at the expense of the functioning of the Ukrainian Cultural Fund was an important impetus for the whole Ukrainian society. Ukrainian cultural institutions, non-governmental non-governmental organizations, foundations and unions have finally had a good opportunity to get involved in the implementation of the latest cultural policy. Gradually, Ukrainian culture began to develop. One of the most important priorities in the development of culture is the involvement of citizens in the cultural space. This is a cultural policy issue that is directly aimed at working with the population today and is being implemented in Ukraine through the activities of the Ukrainian Cultural Fund. This direction contributes, first of all, to raising the cultural level of citizens, establishing civil society institutions and fostering a sense of patriotism. Of course, we have a lot to work on, but it

is thanks to the strengthening of cultural potential and the acquisition of European practices that Ukrainian society will gradually change its attitude to the cultural heritage of Ukraine. Promoting the investment attractiveness of Ukraine today lays the foundations for technological modernization of the economy in the future.

Keywords: project activity, socio-cultural projection, capitalization of culture, Ukrainian cultural fundation, cultural and creative industries, public cultural policy.

References

1. Verba, V.A. Proiektnyj analiz. URL: <http://slv.com.ua/books/134.html> [in Ukrainian].
2. Derzhaliuk, O. Dynamika ta rozshyrennia spektru diialnosti hromadskykh orhanizatsij iak skladovi demokratyzatsii ukraïnskoho suspilstva. URL: <http://www.niss.gov.ua/Monitor/May08/03.htm> [in Ukrainian].
3. Krupka, A.Ya. (2014). Derzhavno-pryvatne partnerstvo v haluzi kultury i mystetstva: stan i perspektyvy rozvytku. *Efektivna ekonomika*, 6 [in Ukrainian].
4. Kultura ta kreatyvnist dlia porozuminnia ta rozvytku. Stratehiiia Ukraïnskoho kulturnoho fondu na 2019-2021 roky. URL: <https://u.to/AiLpFw> [in Ukrainian].
5. MKMS: Biudzhet UKF v 2020 rotsi sklade 0,7 mlrd hrn. URL: <http://mkms.gov.ua/news/3238.html> [in Ukrainian].
6. Pro derzhavno-pryvatne partnerstvo: Zakon Ukraïny vid 01.07.2010 № 2404-VI. *Zakonodavstvo Ukraïny*. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2404-17> [in Ukrainian].
7. Pro kulturu: Zakon Ukraïny vid 14.10.2012 r. № 2778-VI. *Zakonodavstvo Ukraïny*. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2778-17> [in Ukrainian].
8. Pro obiednannia hromadian: Zakon Ukraïny vid 16.06.1992 № 2460-XII. *Zakonodavstvo Ukraïny*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2460-12> [in Ukrainian].
9. Pro Ukraïnskyj kulturnyj fond: Zakon Ukraïny vid 23.03.2017 № 1976-VIII. *Zakonodavstvo Ukraïny*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1976-19> [in Ukrainian].
10. Prohrama pidtrymky Meetup! Nimetsko-ukraïnski zustrichi molodi. URL: <https://www.stiftung-evz.de/rus/podderzhka-proektov/vystuplenie-za-prava-cheloveka/meet-up.html> [in Ukrainian].
11. Tarasiuk, M.V. Upravlinnia proiektamy. URL: <http://slv.com.ua/books/66.html> [in Ukrainian].
12. Ukraïnskyj kulturnyj fond: zvit za 2018 rik. URL: <https://ucf.in.ua/storage/docs/21012019/3bit%20UKF%202018.pdf> [in Ukrainian].
13. Ukraïnskyj kulturnyj fond. URL: <https://u.to/zSXpFw> [in Ukrainian].
14. Vorony, V., Shulhy, M. (Eds.) (2012). Ukraïnske suspilstvo 1992–2012. Stan ta dynamika zmin. Kyiv: Instytut sotsiologhii NAN Ukraïny [in Ukrainian].
15. Ukraïnskyj kulturnyj fond: richnyj zvit za 2019 rik. URL: <https://ucf.in.ua/storage/docs/14022020/3bit%20UKF%202019.pdf> [in Ukrainian].
16. Ukraïnskyj kulturnyj fond: pro nas. URL: <https://ucf.in.ua/p/about> [in Ukrainian].
17. Upravlinnia mistsevoiu kulturnoiu spadschynoiu v Ukraïni: ohliad derzhavnoi polityky, dzherel ta modelej finansuvannia. Bila knyha. URL: <https://is.gd/vrqxMV> [in Ukrainian].
18. Shevtsov, A.I., Mernikov, H.I. (2002). Mizhnarodni neuriadovi orhanizatsii iak faktor vplyvu na sytuatsiiu v Ukraïni. *Stratehichna panorama*, 4 [in Ukrainian].
19. European Parliament resolution of on promoting the European cultural and creative sectors as sources of economic growth and job. URL: <https://u.to/nifpFw> [in Ukrainian].

Надійшла до редколегії 15.05.2020 р.